

L'allau incessant

Europa ha passat en un segle de ser terra d'emigració i de moviments forçats de població per mor de les guerres a ser un imant per a milions d'immigrants extracontinentals.

Reportatge de Miquel Payeras

Prop de 400.000 refugiats sirians i afganesos, a més d'uns 100.000 d'altres països, han arribat enguany a Europa, segons les xifres d'ACNUR (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats). El drama que suposa aquesta gernació desplaçada augmenta cada any. El problema no el té només Europa. La mateixa catàstrofe humanitària afecta altres llocs del món. L'Alt Comissionat de l'ONU, António Guterres, assegurava el passat mes de juny que estem davant d'un fenomen sense precedents: "Som testimonis d'un canvi de paradigma, d'una marxa descontrolada cap a una era en la qual tant la magnitud del desplaçament forçat com la resposta que es necessita arriben a uns nivells que eclipsen clarament tot el que hem vist abans".

El volum creixent de refugiats se suma als milions de persones que fugen de la misèria dels seus països i que busquen l'esperança a Europa.

El Vell Continent, de ser en el passat terra d'emigrants i escenari de massius desplaçaments forçats de la població per mor de les guerres, passarà a ser la destinació d'un enorme flux d'immigració, possiblement de milions de persones en els pròxims anys.

Les emigracions voluntàries europees

Amb la colonització europea d'Amèrica, entre dels segles XVI i XVIII, partiren cap al Nou Món aproximadament mig milió de portuguesos, de tres quarts a un milió d'espanyols i més o menys un milió de britànics, francesos, holandesos i alemanys. Unes xifres modestes. No fou fins a l'inici el segle XIX quan s'intensificà força el procés i Europa veié com molts milions dels seus ciutadans marxaven cap al Nou Món.

Amb el desenvolupament del transport –en especial quan en el marítim s'imposà el vapor–, la gran bossa

d'excendent de mà d'obra que hi havia a Europa per la mecanització de les indústries i de l'agricultura pogué anar-se'n cap a Amèrica, sobretot. Entre 60 i 70 milions d'europeus abandonaren el continent entre 1830 i 1930. Uns 5 milions de ciutadans de l'Estat espanyol i uns 3 milions d'italians arribaren a Amèrica del centre i sud entre 1850 i 1930, la majoria –al voltant del 40% en el cas espanyol– s'establiren a Argentina i la resta es repartí entre els altres països. Per una altra banda, 6 milions d'alemanys, 4,5 d'italians, 2,5 de russos, 2,5 d'escandinaus, 4,2 provinents de l'imperi austro-hongarès, 4,5 d'irlandesos i 10 milions de gal·lesos, escocesos i anglesos se n'anaren a viure als Estats Units entre 1820 i 1914. Uns 10 milions més d'europeus s'establiren en el mateix període al Canadà, 5 al Brasil i altres, en xifres molt més modestes, fixaren residència a Àfrica, Àsia i Oceania.

ALLAU DE REFUGIATS. Les guerres a Síria i Afganistan provoquen milions de desplaçats a la força, bona part dels quals vol arribar a Europa. A la foto, una estació de tren europea plena d'una gernació de sirians i afganesos.

se n'anaren a l'exili; i 117.000 hebreus austríacs seguiren el mateix camí des de l'*Anschluss*, el 12 març de 1938, fins a l'inici de la guerra.

La victòria de les forces feixistes en la Guerra Civil espanyola féu que més de 500.000 persones partissin cap a França per no caure en mans del vencedor.

Durant la Segona Guerra Mundial el règim nazi esclavitzà uns 8 milions de ciutadans d'altres països –de Polònia i l'URSS, sobretot– els quals portà a Alemanya perquè hi fessin treballs forçats. Amb la victòria aliada, el 8 maig de 1945, i igual que ja havia passat després de la Primera Guerra Mundial, la pau portà a la redistribució de fronteres. Alguns països quedaren sota el control d'altres –Letònia, Estònia, Lituània i Moldàvia a les mans de l'URSS–, n'hi hagué que rectificaren els seus territoris –Alemanya, Polònia, Bulgària, Iugoslàvia i Grècia– o aconseguiren possessions que havien perdut el 1918 –Alsàcia i Lorena per a França–.... El resultat en termes demogràfics va ser el moviment forçat d'uns 15 milions de persones.

La guerra a Iugoslàvia entre 1991 i 1995 implicà que uns 5-6 milions de ciutadans canviessin de lloc de residència –entre les repúbliques de Sèrbia, Croàcia, Montenegro, Macedònia, Serbia-Herzegovina i Kosova– des de l'inici fins a la fi del conflicte.

El refugi europeu

A banda aquestes migracions forçades, entre 1960 i 1970 Alemanya, Suïssa i Escandinàvia reberen al voltant de 2 milions d'emigrants d'Espanya, Itàlia, Marroc, Portugal i Turquia, entre d'altres països del sud. En aquells anys Europa també començà a atreure immigració extracontinental. A les antigues metròpolis –Londres, París... – arribaven centenars de milers de persones que fugien de la pobresa dels seus països, ex-colònies independents a una vintena d'anys abans. El volum del conjunt immigratori, però, era encara relativament poc important sobre el total de les poblacions dels països receptors. →

Desplaçament interns forçats

Durant l'època contemporània els moviments massius de població a l'interior d'Europa abans del segle XX foren sobretot deguts a les expulsions de comunitats jueves. Cap d'ells, però, no va ser comparable als de després de la Primera Guerra Mundial (1914-1918). Com a conseqüència dels tractats de pau aparegueren nous països –Àustria, Txecoslovàquia, Hongria, regne de Iugoslàvia...– i es rectificaren territoris d'altres Estats, amb el resultat que entre 7 i 8 milions de persones es veren obligades a canviar de lloc de residència .

Quasi al mateix temps, la guerra civil russa (1917-1923), entre comunistes i realistes, obligà uns 2 milions d'habitants a abandonar el país fugint de la fam i de la violència i buscant refugi als països europeus.

A Alemanya, des de l'arribada al poder d'Adolf Hitler, el 30 de gener de 1933, fins a l'inici de la Segona Guerra Mundial, l'1 de setembre de 1939, 282.000 jueus

El Temps

Nova maqueta

Nous opinants

Nou format

Nou Temps

Ja al teu quiosc

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat
escriu-nos a
[subscripcions@
eltamps.cat](mailto:subscripcions@eltamps.cat)
o telefona al
902131025.

Us atendrem de
9.00 a 14.00 hores

ACNUR POSA DE MANIFEST QUE EL NOMBRE DE REFUGIATS NO HAVIA ESTAT MAI TAN ALT

→ La immigració extracontinental s'intensificà fort ferm a partir de finals dels anys noranta i durant la primera meitat de la dècada del 2000. En plena expansió econòmica europea, amb les guerres sense fi a molts països africans i d'Orient Pròxim, ja assolats per cròniques crisis econòmiques o directament per la fam, i amb el gran desenvolupament de les televisions per satèl·lit i, més tard, internet, que mostren arreu el paradís del nord, el somni europeu esdevingué el nou Eldorado per a milions de persones. A pesar de la creixent immigració des del nord d'Àfrica cap a Espanya i Itàlia, entre més països del sud europeu, Brussel·les no volgué adonar-se de la magnitud del problema.

Tot canvià l'estiu passat. De cop, l'opinió pública i la major part de la classe política europea se sentiren colpides per les imatges terribles que ha deixat, i deixa, la crisi humanitària provocada per l'allau de refugiats sirians i afganesos que

de qualsevol manera arribaven, i arriben, a la Unió.

No hi ha encara una resposta unitària al nou fenomen. Però tard o d'hora la Unió haurà de pactar una política comuna davant la immigració. Perquè no para de créixer i més que ho farà. Segons el darrer informe d'ACNUR fet públic el passat mes de juny a Ginebra, "el desplaçament de població per guerres, conflictes i persecució no havia estat mai tan elevat, en concret a finals de 2014 eren 59,5 milions de persones les desplaçades forçoses". L'any anterior superaven de poc els 50 milions, i una dècada abans no arribaven als 38. La progressió és molt intensa i tot indica que seguirà igual o pitjor en els pròxims anys. I no pocs d'aquests desplaçats tenen en Europa l'objecte dels seus somnis.

La guerra en el Pròxim Orient, especialment a Síria, on esclatà el 2011, és la responsable principal dels grans fluxos d'emigració forçada que ocupen les notícies televisives. I atès que la situació militar no millora a la zona, no pareix sensat esperar que el nombre de refugiats disminueixi. Però és que, a més, els conflictes de Síria, d'Afganistan i d'Iraq no són els únics que generen desplaçaments massius de població. També ho fan la reactivació o començament de guerres a Àfrica –les de Costa d'Ivori,

República Centreafricana, Líbia, Mali, nord-oest de Nigèria, Sudan i Burundi, entre d'altres–, a Orient Pròxim i Mitjà –les ja citades, a més de la que destrossa Iemen– i les d'Àsia –les de Kirguizistan, Myanmar i Pakistan–, totes les quals han desplaçat, i desplacen, milions de persones. "És terrible que cada vegada hi hagi més impunitat per a aquells que provoquen els conflictes i que la comunitat internacional sembli totalment incapaç de treballar de manera conjunta per posar fi a les guerres i per construir i preservar la pau", es lamentava Guterres en presentar l'informe d'ACNUR.

Els nous conflictes són com ploure sobre mullat. Perquè fan augmentar el nombre de gent, que ja era prou alt, per a la qual Europa és l'esperança de tenir una vida millor. L'Alt Comissionat de l'ONU citat explicava que "milions de persones ja estaven atrapades durant anys (en la condició de desplaçats) amb la conseqüència del dramàtic creixement del nombre de refugiats que busquen la seguretat embarcant-se en perilloses travessies per mar, com és el cas del Mediterrani", cap a les costes europees. I això, amb les noves allaus de desplaçats forçats no farà més que empitjorar.

El Vell Continent, en fi, s'haurà d'enfrontar a un volum migratori que no ha vist mai. ●

Europa és ara terra d'immigració, però fa només un segle marxaren milions d'europes cap a Amèrica, sobretot.